

К.О. Твердохліб, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

О.В. Прокопова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ЛЕКЦІЯ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Процес навчання у вищій школі реалізують у межах різноманітної цілісної системи організаційних форм і методів навчання. Кожна форма розв'язує своє спеціальне завдання, але сукупність форм і методів навчання створює єдиний дидактичний комплекс, функціонування якого підпорядковано об'єктивним психолого-педагогічним закономірностям навчального процесу.

Для сучасного етапу розвитку освіти в Україні характерні інтенсивні пошуки нового в теорії та практиці навчання. Триває процес апробації нових активних форм і методів, що активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів.

Значне місце у підготовці фахівців з вищою освітою належить лекціям. Лекція – чіткий, системний виклад окремої наукової проблеми або теми. Основний зміст лекції становлять центральні методологічні, теоретичні і практичні проблеми.

Методика і техніка проведення лекції потребують розв'язання багатьох різноманітних питань. Лекція, як основна ланка дидактичного циклу навчання, виконує наукові, виховні й світоглядні функції, вводить студента у творчу лабораторію лектора.

На сучасному етапі проводять різні теоретичні та експериментальні пошуки збільшення впливу лекції на активізацію самостійного оволодіння знаннями.

Розвиток лекційної форми від класичної інформаційної до лекції проблемного характеру (лекція-діалог, лекція-прес-конференція тощо) відтворює реальні форми взаємодії викладача і студента, які обговорюють теоретичні питання.

З допомогою таких лекцій педагог закладає перехід від простої передачі інформації до активного засвоєння змісту навчання із залученням механізмів теоретичного мислення і всієї структури психічних функцій. У цьому процесі зростає роль діалогічної взаємодії і спілкування під час лекції, посилюється значення соціального контексту у формуванні професійно важливих якостей особистості майбутнього спеціаліста.

В умовах реформування освіти і науки визначені вимоги, що характеризують сучасну ефективну лекцію як організовану форму, активний метод і психологічну технологію спільної освітньої діяльності зі студентами, а саме:

- високий науково-теоретичний і соціально-культурний рівень лекції;

- триланкова структура кожної лекції: вступ (завдання і план роботи), основна частина (дедуктивна або індуктивна побудова змістового викладу) і висновки (підсумки, узагальнення, рекомендації);

- жвава і цікава подача змісту лекції, що посилюється чіткістю вимови, граматичною та стилістичною правильністю живого мовлення лектора, а також умілим використанням допоміжних засобів — інтонації, міміки, жестів;

- повідомлення на лекції не лише теоретичних знань, а й соціально-унормованої та культурно-ціннісної інформації;

- економне використання лекційного часу завдяки вибору оптимального темпу викладення змісту, підготовки проблемних запитань студентам для налагодження оперативного зворотного зв'язку;

- широке застосування графічно-символічних засобів для підтвердження чи спростування будь-якої важливої теоретичної засади або повного методологічного положення;

- професійна робота з психоемоційним настроєм аудиторії на фоні повного душевного втілення лектора як фахівця-науковця, громадянина та особистості.

Структура лекції містить: визначення теми і питань; навчальна мета лекції; список рекомендованої літератури; викладення змісту навчального матеріалу; загальні висновки;

Актуальності, змістовності, проблемності і практики, спрямованості методики проведення лекції досягають відповідним рівнем професійної готовності викладача, яка передбачає високу теоретичну підготовку, досконале володіння методикою та самостійну працю кожного науковця, викладача-лектора над підвищенням своєї професійної кваліфікації та педагогічної майстерності.